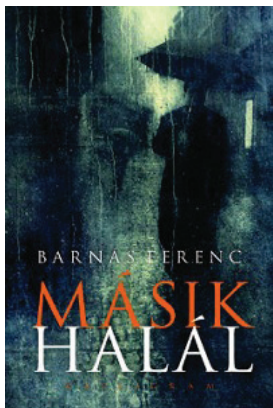

Barnás Ferenc *Másik halál* című, Aegon-díjas regényének alapos lélekrajza, visszafogott szociográfiája valóságghű és tökéletesen lesújtó világot fest. **Tóth Tünde** recenzióját olvashatják.

Háromszáznegyven négyzetméteres élet

Az egzisztenciális válság és az identitás-zavar az európai polgár alapélménye, de amilyen könnyű elővenni az ilyen a frázisokat, annyira nehéz meghatározni őket. Az Aegon-díjas kötet, a *Másik halál* alapos lélekrajza, visszafogott szociográfiája valóságghű és tökéletesen lesújtó világot fest. Barnás előző kötetei – *Az élősködő*, 1997; *Bagatell*, 2000; *A kilencedik*, 2006 – után legújabb regénye a pontos, tárgyilagos leírások és az életrajzi hasonlóságok, valamint a szellemi-érzelmi állapotok bemutatása miatt (ahogy a szerző is sugallja) egy ciklus utolsó részének tekinthető.

A meg nem nevezett elbeszélő nagyjából a negyvenes évei végén jár, egyetemi állását otthagyta, hogy megírja *Átiratok* című regényét, mecénásának öngyilkossága után igyekszik munkát találni, végül teremőrként helyezkedik el.

Az önéletrajzi elemekben (utcazenélés, tanítás, írói és múzeumi munka) bővelkedő regény dátumai, helyszínei, eseményei és végeredményben személyei is másod-

lagosak, mellőzhetőek. A fontosabb karakterek többször megkezdett, majd félbeszakított anekdoták révén azért sem ismerhetők meg, mert a hangsúlyt a hozzájuk való viszonyra helyezi a szerző, személyiségük jórészt kidolgozatlan. A *Másik halál* egy zavart, szorongó, érzékeny elbeszélő csapongó, szaggatott, olykor részletekbe vesző leírása összeomlásról, kiútkeresésről. Mindvégig úgy, mintha elbeszélője üvegfal mögül szemlélné a világot. A megkezdett történeteket jellemzően késleltetve fejt ki a regény, ezért sokszor hiányzik az egyértelmű ok-okozati kapcsolat az észlelés és az érzelmi reakció között.

Még az *Átiratok*ról sem kapunk részletesebb képet, holott ez a 'regény a regényben' jelenti a kiindulópontot és a végpontot is. Az egykori feleség és a már csaknem felnőtt lány alakja szintén elsikkad az elbeszélésben, intenzív érzéseket csak a regény elkészültét nyolc éven át támogató német barát, Michael emléke vált ki: *„Mert ez nem csodálat, ha valaki elkezd dolgozni benned, ha elkezd lenni benned, ha valaki egyre csak lesz és lesz benned, pedig te nem is akarod, mert az nem akarás, ha valaki a lényével állandóan jelen van benned, jelen van körülötted, mert ez volt attól a perctől fogva, hogy találkoztunk”*.

De kettejük kapcsolata is homályos, a tapasztalatok és emlékek véletlenszerűen sejlenek föl a hozzávetőlegesen tíz év eseményeit sűrítő regényben. Barnás nem szán szerepet az időrendiségnek, annak ellenére, hogy a történelmi eseményeket sokszor a jelenre gyakorolt társadalmi hatásában értelmezi: *„Olyan országban élünk, ahol mindenki tudja, mi történt a Vadász utcai üveg-házban, a Városház utcai székházban, az Andrássy út 60-ban, mégis úgy tesz, mintha semmiről sem tudna”*.

Gyakran nehéz elkülöníteni a különböző idősíkokat, hiszen támpontot a történelmi csomópontok és az elbeszélő életében bekövetkező súlyos változások időrendje nyújthat, ő viszont következetesen és tudatosan kirekeszti a külvilágot. A világ eseményei így csupán adalékok a túlradó monológokban rög-

zített belső élethez. A lelki tapasztalat, az érzékelés, a psziché veszi át a főszerepet az elbeszélő hallucinációiban, a villanásszerű emlékekben és az állhatatos magányban.

A bérházban, ahol a főszereplő él, az utcákon, a munkahelyén az emberek többsége függőségektől szenved, testi vagy lelki értelemben beteg, sérült, ahogyan ő maga is. Szinte csak olcsó boron él, és igyekszik megfélemleni a nyakában lévő csomóról. A bejárható és ezzel birtokba vehető terekre koncentrálnak, de alapvetően mindentől és mindenkitől görcsösen tartja a hat lépés távolságot, amit a regény nyelve, tagolása is tükröz. A széteső, problémákat átívelő, töredezett vagy túlrészletező bekezdéseket elvértve szakítják meg szereplők párbeszédei, hiszen a megfigyelőnek a távolságtartás a szemlélődés alapfeltétele: *„Meg egyébként is azt mondtam magamnak, hogy csak és csakis azzal kell foglalkoznom, ami ezen a háromszáznegyven négyzetméteren történik, mással nem. Ami itt történik, az hozzám tartozik, gondoltam. Azért tartozik hozzám, mert én vagyok a térben. És ha én vagyok a térben, akkor nekem kell ügyelnem arra, hogy ebben a térben mi történik, nekem kell figyelnem arra, hogy itt mi minden játszódik le (...) és nemcsak a műtárgyakra kellett figyelnem, hanem azokra is, akik a műtárgyakat figyelték”.*

A narrátor azt sugallja, hogy az olvasóval egyidejűleg értelmez, és számára is kérdéses, sikerül-e elrendeznie a rövid gondolatfoslányokat, érzéseket, emléktöredékeket és feljegyzéseket: *„Igaz csak nappalra, de mégiscsak be lettem zárva. Nem mások zártak be. (...) Én döntöttem így. (...) Előbb néhány dolgot tisztázni kell. Tisztázás nélkül nem megy. Ehhez azonban nekem kell egy-két dolgot megértenem, legalább néhány részletet, olyan részletet, amelyet egyelőre nem látok. Azon vagyok, hogy ezt megoldjam, ezért lenne szükségem a falakra is, a faltól faligra. (...)”*

A mélyreható változások átmenet nélkül következnek be, ebből a szempontból elnagyolt a regény(ciklus) lezárása. Az önazonosság megelégedése inkább a sorok között húzódik meg, főként az én föl-építésével foglalkozó gondolatmenetek eltűnése utal rá.

Az előző regényekhez hasonlóan erősen depresszív, olykor hosszasan elnyújtott, tárgyyszerű, ugyanakkor gondolatgazdag leírások miatt lehetetlen együttünkben végigolvasni a *Másik halált*. A szerző, mint írja, *egy térben lélegző gondolkodást* akart létrehozni. Többek közt ennek a sikerét jelzi az Aegon-díj.

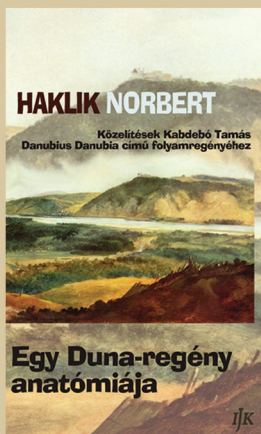
- 3 Stiller Kriszta versei
7 Gál Soma: Felemel (novella)
10 Zalán Tibor versei
12 Jónás Tamás: A pofon – újra (regényrészlet)
16 Tóth Erzsébet: Elő vesszük a fekete ruhát (vers)
18 Szőke Imre Mátyás versei
22 Csobánka Zsuzsa: Joanna Maya (fejezetek készülő regényéből)
28 Alan Britt-versek Sohár Pál fordításában
42 Sohár Pál: Hangok a füstös porfelhőből (vers)
44 Deák-Takács Szilvia novellái
48 Vaszilij Bogdanov: Emigránsok XX. – Egy furcsa pár (vers)
52 Nyolc égtáj
52 Átiratok (1.) – Gerle Kiss Éva: Akár a kő (próza)
55 Kalász István: Lelt ár (vers)
56 Átiratok (2.) – Kálmán Dóra: Állatkert (próza)
59 Molnár Lamos Krisztina: Majomság (próza)
62 Átiratok (3.) – Molnár Lamos Krisztina: Galambszürke kosztüm (próza)
65 Deák Csillag: A kék kosztüm (próza)
69 Mányoki Endre: Sztahanovista (tárcanovella)
74 Laik Eszter: Elindulni, visszajönni (tárca)
77 Bárdos József: Véres Komolytalanságok (paródia)
81 Mányoki Endre: Ahol szabad a levegő (beszélgetés Rónai-Balázs Zoltánnal)
95 Böszörményi Zoltán: „A szabadság ízét 56 adta meg” (beszélgetés Kabdebó Tamással)
102 Kabdebó Tamás: Eltorzított identitások (próza)
105 Kántor Zsolt: A közgazdasági líra diszkrét bája (Báger Gusztáv: Mondtam-e?)
111 Evellei Kata: A szegények iránti kötelességből (Borbély Szilárd: Nincstelenség)
117 Boldogh Dezső: Várott és kölcsönzött kölykök (Nagypál István: A fiúkról)
122 Szócs Henriette: Panelregény jósnővel és kukkolással (Tallér Edina: Lehetek én is)
125 Csobánka Zsuzsa: Jó étvágyat a barátodhoz! (Csaplár Vilmos: Edd meg a barátodat!)
129 Farkas Daniella: Nem enged a XIX-ből – sajtótörténeti ínyencségek (Justh Zsigmond: Az utazás filozófiája – összegyűjtötte: Dede Franciska)
133 Tóth Tünde: Háromszáznegyven négyzetméteres élet (Barnás
137 Ferenc: Másik halál)

Irodalmi Jelen Könyvek 2013

<http://shop.irodalmijelen.hu>

www.irodalmijelen.hu

500 forint, 6 lej, 1,50 euró

